

SAMHÄLLSBYGGNADSKONTORET

Telefon: 0176-710 00 (Kontaktcenter)
E-post: bygg.miljonamnden@norrtalje.se

Bilaga till uppdaterad behovsbedömning gällande allmänna VA-tjänster

Metodbeskrivning

Bygg- och miljönämnden har via beslut 2024-09-26 givit samhällsbyggnadskontoret i uppdrag att skyndsamt göra en översyn och uppdaterad behovsbedömning för allmänna vatten- och avloppstjänster i de pågående VA-utbyggnadsområdena Västernäs, Östernäs och Uppnäs samt Åkerö och Solö-Storö.

Eftersom uppdraget skulle ske skyndsamt har översynen begränsats till att omfatta befintliga data. Genomförande av nya inventeringar av vatten eller avloppsanläggningar eller ny provtagning har därför inte omfattats av uppdraget.

Historik

Inledningsvis gjordes en kartläggning av historiken genom inläsning av tidigare VA-planer, beslut och bedömningar.

VA-planer som granskats är:

"Program för utveckling av kommunalt vatten och avlopp 2008-2030"

"Program för utveckling av kommunalt vatten och avlopp 2010-2030"

"VA-Utbyggnadsplan i befintlig bebyggelse 2017" med tillhörande bilagor samt förarbetet i VA2-modellen, som resulterade i en prioriteringslista om 12 områden utifrån totalt 360 områden inledningsvis.

Beslut i Kommunfullmäktige som granskats:

"Verksamhetsområde för allmänna vattentjänster vatten och spillvatten för Åkerö/Västergården/Djursnäs", sammanträdesprotokoll 2020-06-08"

"Verksamhetsområde för allmänna vattentjänster vatten och spillvatten för Västernäs, Östernäs och Uppnäs", sammanträdesprotokoll 2020-12-14.

Beslut om att inrätta verksamhetsområde för Västernäs, Östernäs och Uppnäs samt Åkerö, daterade 2020-12-14 (Västernäs, Östernäs och Uppnäs) respektive 2020-06-08 (Åkerö).

Vidare har dokument från tidigare inventeringar av enskilda avlopp i områdena granskats, där underlag varit Excel-sammanställningar på fastighetsnivå samt sammanfattande områdesrapporter. Dokumenten är från perioden 2013-2014.

Övergripande

Här anges hur många fastigheter och i vissa fall hur många bostadsbyggnader som området omfattar. I avsnittet redogörs för om området är detaljplanlagt eller inte och vilka planer som finns inom området. Syftet med planerna, beslutsår, byggrätter, eventuella bestämmelser om VA och ifall området redan är anslutet till kommunalt VA beskrivs också. I vissa fall är planerna kopplade till en viss VA-standard och då beskrivs det. Även exploateringstrycket beskrivs via uppgift om beviljade bygglov och förhandsbesked samt nya detaljplaner för perioden 2016-2023.

Dricksvatten

I avsnittet anges hur vattenförsörjningen är anordnad inom området. Antal borrade brunnar anges utifrån de data som finns tillgängliga i Bygg- och miljönämndens kartlager. Dessa uppgifter är dels baserade på SGU's (Sveriges geologiska undersökningars) data som härrör från de uppgifter som inlämnas av brunnsborrhare, dels finns uppgifter om brunnar som Bygg- och miljönämnden fått kännedom om via inlämnade vattenprover som tagits in i samband med handläggning av olika ärendetyper (se nedan). Även brunnars kapacitet hämtas från SGU's brunnsarkiv.

Risken för saltvattenpåverkan på områdets grundvattentäkter speglas av de kloridanalyser som registrerats hos Bygg- och miljönämnden under de senaste cirka 30 åren när krav på redovisning av kloridvärde ställts i samband med prövning av förhandsbesked, bygglov och avloppsärenden. Kloridhalterna inom området redovisas därför också.

Nedan redovisas tabell 1 från SGU (Sveriges geologiska undersökning) som visar hur kloridhalter från grundvatten i borrade brunnar bedöms. Med utgångspunkt från dessa kriterier bedöms kloridhalter >50 mg/l som förhöjd halt.

Klass	Tillstånd	Cl (mg/l)	Kommentar
1a	Mycket låg halt	< 5	Motsvarar ungefär kloridhalt från naturlig deposition i Norrland och Svealand
1b	Låg halt	5–20	Motsvarar ungefär kloridhalt från naturlig deposition i Götaland
2	Måttlig halt	20–50	Vanlig halt i brunnar under den marina gränsen och i Region A
3	Relativt hög halt	50–100	
4	Hög halt	100–300	Tjänligt med anmärkning vid enskild vattenförsörjning. Generellt tröskelvärde i grundvattenförekomster är 100 mg/l.
5	Mycket hög halt	≥ 300	Risk för smakförändringar

Tabell 1. Bedömning av kloridhalter i borrade brunnar från SGU.

För att få tillgång till ett uppdaterat underlag som visar hur grundvattentillgångarna ser ut mer specifikt i Norrtälje kommun idag och i framtiden samt identifiera områden med risk för brist på grundvatten av bra kvalitet har en grundvattenutredning över Norrtälje kommun genomförts av extern konsult under åren 2021-22 (Rapport Grundvattentillgångar i Norrtälje kommun, slutrapport 2022-03-31, Tyréns). Utredningen har förutom rapporten medfört att ett kartlager upprättats där grundvattentillgångarna redovisas (den sk vattenmarginalkartan). Vid tidpunkten för grundvattenutredningens genomförande var det dock redan beslutat att Åkerö skulle omfattas av verksamhetsområde för allmänna VA-tjänster. Området kartlades därför inte inom ramen för utredningen och därför kan ingen analys göras av just Åkerö med utgångspunkt från detta kartlager.

SGU har emellertid också tagit fram ett kartunderlag med analys av grundvattentillgången i små magasin. För området Åkerö har istället SGU's kartunderlag använts som stöd för bedömning av grundvattentillgången.

I avsnitten om förutsättningar för framtida vattenförsörjning redogörs för områdenas grundvattenkapacitet/grundvattenmagasin och kapacitet i borrhållningar och om förutsättningarna bedöms vara långsiktigt hållbara. Även skyddsavstånden mellan dricksvattentäkter och enskilda avlopp belyses.

Befintliga avloppslösningar

I avsnittet redogörs för befintliga avloppsanläggningar utifrån granskning av Inventeringsrapporter från de avloppsinventeringar som genomförts inom respektive område. Arkivsök har genomförts i Bygg- och miljönämndens register och arkiv för kontroll av inkomna ansökningar från 2014 fram tills idag.

Vidare har övergripande kartgranskning utförts för bedömning av delområdenas karaktär och skyddsnivå gällande miljö- och hälsoskydd, med fokus på SGUs jordartskarta, kartlager för hög skyddsnivå samt detaljplaner. Typ av avloppsanläggningar, anläggningarnas status samt områdets förutsättningar för att ordna enskilda avloppsanläggningar framöver bedöms i avsnittet.

Recipient

Samtliga områden som berörs av behovsbedömningen är belägna i närheten av vattenförekomster som är klassade i VISS. VISS står för VattenInformationsSystemSverige och är en databas som har utvecklats av vattenmyndigheterna, länsstyrelserna och Havs- och vattenmyndigheten.

I VISS finns klassningar och kartor över alla Sveriges större sjöar, vattendrag, grundvatten och kustvatten. För att alla ska veta vilket vatten som avses och för att tillståndet i ett vatten ska kunna beskrivas och jämföras med andra vatten och över tid är Sveriges större vatten indelade i enheter som kallas vattenförekomster.

För varje vattenförekomst finns en statusklassning som är en övergripande bedömning av hur vattnet mår (ekologisk och kemisk status), men också en beslutad miljökvalitetsnorm som är bestämmelser om kraven på kvaliteten i vattnet. Miljökvalitetsnormer är styrande för myndigheter och kommuner när de tillämpar lagar.

För varje vattenförekomst presenteras både föreslagna och genomförda åtgärder för att vattenförekomsten ska kunna uppnå den beslutade miljökvalitetsnormen.

VA-planering

Här redogörs för begreppen större sammanhang och flexibel behovsbedömning samt kommunens skyldighet att fatta beslut om verksamhetsområde enligt 6§ lagen (2006:412) om allmänna vattentjänster (LAV).

Förutsättningar för att kunna tillämpa flexibel behovsbedömning, såsom stabil och långsiktigt hållbar vattenförsörjning och att miljökvalitetsnormer för vatten kan följas, belyses.

Bedömning

I det avslutande avsnittet görs en bedömning av om det finns behov av att lösa VA-försörjningen inom området i ett större sammanhang.

Förutsättningar för områdets vattenförsörjning bedöms med utgångspunkt från grundvattenmagasinens storlek och uthållighet vid torrår, uttagskapaciteten i borrade brunnar och kloridhalter som redovisats i uttagna vattenprover inom området.

Förutsättningar att lösa avloppsfrågan långsiktigt via enskilda avlopp bedöms också och här tas även hänsyn till risken att förorena områdets vattentäkter om skyddsavstånden inte kan hållas mellan vattentäkter och avlopp, p g a för korta avstånd mellan tomterna /bebyggelsen.

Om det finns krav på att förbättra den aktuella recipientens status genom minskad belastning av näringsämnen såsom kväve och fosfor tas det med i bedömningen.

I bedömningen tas även hänsyn till bebyggelsestrycket och om området bedöms vara attraktivt för ny bebyggelse och permanentbosättning.